

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarchie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

 $\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.La
Abonament nou
pentruOctombrie — Decembrie a. c.,
cu prețurile însemnate în capul foii,
învităAdministrația diarului
„Tribuna“.Abonamentele se fac cu multă lesnire
atât în Monarchie cât și în România prin
mandate postale (*Posta utalvány — Post-
Anweisung*.)Se recomandă abonarea timpurie
pentru regulată expediție a foii.Domnii abonanți sunt rugați a ne
comunica eventual pe lângă localitatea,
unde se află, și **posta ultimă**; car
domnii abonați vechi spre ușorare pot lipi
pe mandatul postal **adresa tipărită**
dela fâșii, în cari li s-au trimis diarul
până acum.

Sibiu, 2 Octombrie st. v.

De câteva căile ear' se pronunță cele
două extreme ale vieții noastre publice,
„Viitorul“ și „Viitorul Român“.Prima sesiune parlamentară s'a în-
ceput, și publicul așteaptă cu oarecare
nerăbdare să vadă ce fel de poziție își
vor alege cei câțiva deputați numiți pe
baza programului din Budapest. Încă în
conferență ei au luat angajamentul de a se
retrage, dacă nu vor găsi la guvern și la
opinia publică maghiară bunele dispoziții,
pe care le-au presupus. Lumea ar
dori acum să scie, dacă ei tot mai presu-
pun, că există acele dispoziții bune,
și când anume se vor retrage potrivit cu
angajamentul ce-au luat.„Viitorul“ nu ne spune nimic asupra
atitudinei patronilor sei, ci se mărgineste
a le face în nr. 110 cetitorilor sei
împărtășire despre un succes al unuia dintre
stilpii „partidului“.La intervenirea deputatului dietal din
cerul electoral al Recașului, — dice „Viitorul“, — a
succes a mijlocit la ministerul de finanțe iertarea
cametelor restante de mai mulți ani după sumele
de arêndă, cu care au rămas datoare încă dela
anul 1857 încoace comunele Iezvin și Șusano-
veț. Suma cametelor iertate trece peste opt
mii fl.“Tot „Viitorul“ mai înregistra sunt
acum câteva luni succesul, că același de-
putat a mijlocit să i se acorde Chiș-
teului, pareni-se, dreptul de a fi în tăruri.Eată dar, că bunăvoița există, că
alipirea către guvern duse la succese.Am dorit să scim însă, dacă guver-
namentalii sunt ei însăși mulțumiți cu ase-
menea succese.Nouă ne par aceste potcoave de cai
morti.Anul 1857 a fost atât de reușit, încât
arêndașii n'au putut să plătească arêndă.
S'a produs prin urmare un conflict de
natură cu desvîrșire privată între arênda-
șii și proprietari, care în acest casă e fiscal.
În acest conflict deputatul nu putea să
intervină ca deputat, ci numai ca mijlocitor
privat, ca avocat, ca samsar. El a

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insetriunile

Un sir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacționea și Administraționea:

Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumera și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.

Manuscrise nu se înapoiază.

Revistă politică.

Sibiu, 2 Octombrie st. v.

Întreaga diaristică, atât cea din Budapesta cât și cea din Viena, se ocupă cu proiectul de adresă al partidului liberal. Dăm și noi în resumat părerile diarelor mai de frunte atât din capitala Ungariei cât și din capitala Austriei.

„Egyetértés“ organul stângi extreame condamnă fără nici o rezervă proiectul majorității. Între altele scrie: „Dela 1867 a trecut epoca adreselor și rescriptelor. Mesagiul cu care se deschide dieta, n'are altă însemnatate, decât că regele salută națiunea și cu această ocazie guvernul presentă și un fel de program; adresa însă însemnează că națiunea exprimă supunerea ei față cu tronul și promite sprințul ei guvernului sub condiții, pe care ea le a stabilit de mai nainte în comisiunea pentru adresă în conțelegeră cu guvernul Maiestății Sale. Că guvernul și observă programul promis în mesagiul, de aceasta dieta nu are obiceiu să se intereseze și de altă parte guvernul nu este obiceiunit să își bată prea mult capul cu împlinirea condițiunilor cuprinse în adresă“.

Venind apoi la agitațiunile și frecările dintre rase, clase și confesiuni, „Egyetértés“ dice: „Motivul acestor frecări proiectul îl vede parte în nescință, parte în rea u voință a unora. Această recunoas- cere în adevăr nu dovedește prea mare interesul în observarea lucrurilor. Oare nescință și rea u voință a unora, fără darea îndărât a stării materiale și fără politica cea rea financiară și economică, care a produs această dare îndărât, ar fi putut să provoace frecări medi-evale între rase și confesiuni într-o țară, care după cum dice adresa, are de a multumiri existența sa milenară și înflorirea sa impregiurării, că ea totdeauna a progresat sub mărețul standard al libertății?“

„Pesti Napló“, organul opoziției moderate, asemănând proiectul de respons cu mesagiul tronului și cu discursul primului ministru dela Oradea-mare, constată că între aceste trei enunciații există oare-cari mici deosebiri. „Nimene nu poate da însă vreo însemnatate acestor variații de nuante. În fond toate trei enunciațiiile reprezentă politica unui singur om: alui Coloman Tisza. Prin toate trei vorbesc el; toate sunt opera lui propriă; pe lângă dinsul partidul dispare dinsul este partidul și acesta nu face decât ceea-ce voiesce dinsul.“

Vorbind despre pasagiul privitor la politica externă, „Pesti Napló“ este mulțumit căci ascuțișul acestuia este îndreptat contra Rusiei. Mulțumirea însă nu este fără nici o rezervă. „Să ne aducem aminte de vremile trecute“, dice numitul diar. „Ele ne-au facut să nu mai avem încredere în cuvintele guvernului. Dacă ne aducem aminte că guvernul tocmai atunci a negat mai cu stăruință ocupăriunea (Bosnie și Herțegovinei) când în acestă privință se luase deja o hotărîre pozitivă, apoi trebuie să admitem și posibilitatea cumă cei dela cărmă și acum se pot juca cu sentimentele publice și că alianța cu Rusia se neagă în momentul când ea în realitate există.“

„Si acum libertatea! exclamă „Pesti Napló“. Cât de frumos s'a vorbit despre valoarea ei în discursul dela Oradea-mare. Si cu câtă căldură o pomenește și proiectul de adresă! Noi însă nu avem încotro: toate aceste cuvinte ne fac impresiunea unui „cântec de lebedă“. Fără voie ni se im-

pune întrebarea: Pentru ce se laudă așa de mult un lucru, pe care numai guvernul îl poate atinge și pe care numai el îl poate apăra?“

„Fie-care enunțare nouă dovedește, că ne aflăm în ajunul unei schimbări a politicei guvernului și anume a unei schimbări, care nu este favorabilă libertăței. Această direcție însă se furioză în viața noastră publică sub firmă falsă. În aci este pericolul cel mai mare. Dacă ar veni un guvern conservator cu planuri dușmane libertăței, atunci s-ar revoltă întreaga Ungarie și ar face imposibilă realizarea lor. Când însă asemenei planuri se favorizează de către un guvern, care se numește liberal, atunci acel guvern infectează spiritul public, corumpe la cei mai mulți simțul pentru valoarea instituțiunilor liberales și istoria ne dă destule exemple, cum libertatea, sub pretext de a fi apărată, a fost sugrumată. De acest pericol este amenințată acum Ungaria și asupra acestui pericol nu putem din destul atrage atenția oamenilor în adevăr liberați. Proiectul de răspuns trece cu rușine pe lângă acest punct; aruncă vîlul preste goala reacție. Avăva însă curagiul de a protesta contra eventualelor propunerile ale guvernului, care înseamnă reacție, în contra propunerilor, care sguduiu chiar și marile instituții ale anului 1848? Cu anevoie putem crede și în această privință proiectul de adresă nu ne linistește de fel“.

„Partidul liberal ar trebui să cugete, că atunci când liberalul Tisza face primul pas pe această scară periculoasă, când sistemul seu de guvernament corumpe nobilul cult al libertății constituționale, care formează gloria istorică a națiunii maghiare, el îlesnește numai opera acelora care urăsc libertatea. Primul pas îl face Coloman Tisza — cine scie însă să ne spună cum se numește acela, care numai atunci va putea fi următorul lui, când va fi vorba de al doilea pas?“

Diarele guvernamentale, de sine se înțelege, n'au decât cuvinte de laudă pentru proiectul de răspuns. Reproducem din „Pester Lloyd“ și „Nemzet“ pasajele mai marcante privitoare la politica externă.

„Pester Lloyd“, reproducând cuvintele din proiectul de adresă, în care se accentuează alianța celor doi împărați și să exclude orice altă categorie de alianță, continuă: „Parlamentul Ungariei, în opoziție cu cele mai multe parlamente europene, și în afacerile diplomatice este un factor, a cărui voce trebuie ascultată și astfel această enunțare, fără îndoială, va avea ecou în întreaga Europă. Ea împrăștie temerile precum și unele speranțe legate de evenimentul dela Skierneviț. Înțocmai că și mesagiul ea relevăază exclusiv relațiunile cu Germania, ba merge și mai departe decât mesagiul, proclaimând din nou caracterul nealterabil și nealterat al alianței celor doi împărați. Aceasta însemnează respingerea cea mai categorică a ori cărei legături contrare sentimentului național. Greutatea acestei părți din adresă se măresce prin faptul, că adresa, atât în ceea ce pretinde că și în ceea ce respinge, corespunde convingerilor unanime ale Ungariei, cum abia se mai găsește vreo adresă în discursul novei ere a constituționalității noastre.... Astfel privit lăserul de sigur nimene nu va putea ignora favorul esențial al situației actuale, deoarece dorințele și vederile națiunii întrată se acoperă cu starea reală a rela-

ținilor diplomatice, încât un act oficial poate compta pe un adevărat potop de popularitate.

„Nemzet“ dice: „De cea mai mare importanță este și acel pasagiu din adresa partidului liberal, care se referesce la politica externă. Părerea noastră este, că separarea strictă a relațiunilor cu Germania de relațiunile de asemenea bune cu celelalte state, accentuarea clară a „duplei alianțe“ nu mai lasă nici o îndoială, că pe de o parte întrevederea dela Skiernevițe n'a creat nimic nou, n'a schimbat nimic din ce a fost, pentru că altfel guvernul ar fi făcut obiecțione contra acestui pasagiu din proiectul de adresă, ceea ce însă n'a făcut; pe de altă parte acest pasagiu interpretează în modul cel mai hotărît și mai clar opinionea publică a țerei, cără voiesce pace deplină cu toate țările, prin urmare și cu Rusia, dar alianța cu Germania nu voiesce să o slăbească de dragul altora: pur și simplu, pentru că în fața tendonelor panslavismului, ori unde și ori când s-ar ivi ele, și în fața tuturor celorlalte poftă răsboinice, opinionea publică a țerei cea mai sigură garanție pentru pace și pentru echilibru internațional o găsește în această alianță.

Dintre foile vieneze „Neue Freie Presse“ dice că proiectul de adresă al partidului liberal se deosebesce în două puncte de programul guvernului: în privința situației externe a monarhiei și în privința reînnoirei tractatelor de stat dintre ambele părți ale monarhiei.

Eată ce dice acest diar vienez despre pasagiul privitor la politica externă: „Prin proiectul de adresă al partidului liberal impresiunea neplăcută, produsă în unele locuri prin tăcerea mesagiului, se va mări și mai mult. Mesagiul a relevat relațiunile căt se poate de intime cu Germania și a tăcut despre relațiunile cu Rusia. Proiectul de adresă însă merge un pas mai departe. El deduce din cuvintele mesagiului, că relațiunile cu Germania poartă „caracterul unei alianțe de doi“ și prin urmare exclud pe un al treilea, aşadară și pe Rusia, că alianța „nici în privința întinderei sale externe, nici în privința naturei sale interne nu s'a schimbat de fel“ și prin aceasta se exprimă satisfacționea pentru ceea ce nu s'a întâmplat la Skiernevițe, de unde prea lesne s'ar fi putut nasce un pericol pentru monarhie și pentru pacea europeană. Prin aceasta nu voim să dicem că proiectul de adresă ungar expune lucrurile neesact. Din contră, deoarece această adresă este opera partidului guvernamental și deoarece nu se poate presupune că textul ei s'a stabili-

lit fără consimțemântul și aprobarea guvernului, suntem în drept a conchide că expunerea este scoasă din istoric autentic. Dar tocmai aci zace însemnatatea adresei și tocmai pentru aceasta ea este expusă la interpretăriile cele mai nefavorabile. Căci satisfacționea exprimată în mod demonstrativ pentru că n'a intrat o a treia putere în alianța austro-germană, poate fi lesne interpretată ca și când în monarchia noastră ar exista predispoziții contra a orice fel de apropiere a vreunei alte puteri“.

Proiectul de adresă

presentat camerei deputaților în ședința dela 11 Octombrie n. de către comisiunea însărcinată cu elaborarea acestuia, sună precum urmează:

Maiestatea Voastră imperială și apostolică regească!
Prea bunule Domn?

Pătrunși de acele grațioase cuvinte, pe care Maiestatea Voastră a bine voit a ni le adresa cu ocazia deschiderii actualei diete, și convinși că o activitate roditoare din partea dietei nu se poate încipi decât în conțegere și cu sprințul regelui încoronat, reprezentanții dietali ai țerilor sfintei coroane ungare; la începutul activităței lor, în de antă și cea mai plăcută datorie a lor, de a da expresiune înaintea înaltului tron al Maiestăței Voastre aceluia omagiu adânc și acelei alipiri credincioase, care le nutresce fiecare cetățean al acestei patrie ungare pentru Maiestatea Voastră imp. și apost. reg., pe care n'a putut și nu va pute să le schimbe nici o divergență de opinii, nici să le sguduiе vreo luptă politică, ori căt de furtunoasă.

Sentimentul acestei fidelități pline de devotament nu-și are rădăcina numai în pietatea pentru sfânta coroană, care împodobesc capul Maiestăței Voastre, ci și în acea pornire constituțională, de care Maiestatea Voastră, la origine ocazie, dă dovezi atât de strălucite, în acel sprinț binevoitor, pe care Maiestatea Voastră îl dă la tot ce este necesar pentru dezvoltarea și consolidarea vieții constitutionale în Ungaria.

În această privință avem înainte de toate noua organizație a camerei magnaților, care a fost deja primită în programul mai multor diete, dar care până acum a rămas o cestiune neresolvată. Declarația Maiestăței Voastre, că soluțunea acestei cestiuni nu se mai poate amâna, găsește viu ecou în convingerea noastră. De mult s'a simțit necesitatea și urgența acestei reforme și chiar camera magnaților a recunoscut-o aceasta în mai multe rânduri. Majoritatea precumpenitoare a națiunii nu cere părăsirea fundamentalui istoric al acestei camere. Această națion este cu mult mai mândră de istoria ei, încât să-și poată uita de postulatele

desvoltării istorice, de acea pietate, pe care datează și astăzi și o va datori totdeauna acelor factori, cari în timp de secole au împodobit paginile istoriei cu atâtă splendoare. Dar cu tot sentimentul de pietate, în organizația camerei de sus trebuie să între și postulatele timpului schimbă; pe lungă meritele trecutului trebuie să fie reprezentate în această organizație și interesele și ideile conducețoare ale presentului și dacă guvernul Maiestăței Voastre propune în acest sens noua organizație a camerei de sus, atunci din parte-ne va avea tot sprințul.

De asemenea în alte direcții ale vieții publice Maiestatea Voastră ne-a pus în perspectivă importante proiecte din partea guvernului. Dintre acestea sunt unele, cu cari ar fi trebuit să se ocupe încă dieta trecută. De acestea se ține regularea procedurei penale și crearea unui cod civil. Așteptăm că mai îngribă prezentarea acestor proiecte de mare importanță, care, dobândind putere de lege, nu numai că vor contribui în mod esențial la întărirea sentimentului dreptatei în popor, dar vor avea totodată o influență binefăcătoare asupra intereselor materiale ale țerei, care în lipsa unei potrivite legi ocrătoare niciodată nu vor fi pe deplin asigurate.

Un rezultat tot atât de favorabil așteptăm și dela regularea lucrărilor publice, dela noua întocmire a dreptului privitor la ape, a legei pentru poliția de câmp și a dreptului montan; ear în tribunalul administrativ tot cetățenii vor găsi destulă garanție pentru drepturile lor individuale, dacă tribunalul — fără de a micșora prin funcționarea sa activitatea spornică a administrației sau responsabilitatea organelor administrative, va fi astfel compus, încât pe de o parte prin cunoștințe speciale temeinice, pe de alta prin imparțialitatea și independența membrilor sei să poată dobândi și justifica încrederea generală.

Precum vom sprințini însă cu placere orice dispoziție menită a protege pe cetățenii statului în contra volniciei organelor administrative, tot astfel vom da cu placere măna de ajutor, pe căt vor permite împreguiările financiare ale țerei, pentru imbunătățirea stării materiale a funcționarilor statului și vom primi cu simpatie orice nisună a guvernului, care tinde de a face pe funcționarul, care și-a câștigat merite în serviciul statului, părăs de o soartă mai echitabilă, când se va retrage din serviciu.

Înaltul mesajul al Maiestăței Voastre mai atinge o cestiune, a cărei importanță trece dincolo de granițele patriei noastre, ba chiar și dincolo de granițele monarhiei: regularea Dunării de sus și înălțarea obstaculelor ce înaintă navigației la Portile-de-fer. Dacă puternicul nostru fluviu va fi liber de obstacule, atunci această liberare va fi de sigur și în folosul acelora, care sunt și acum concurenții nostri pe terenul producției brute; suntem însă liniați în conștiința noastră, căci numai dela noi

atârnă, ca prin o exploatare înteleaptă noi să ne bucurăm în prima linie de fructele liberării naționali și a frecvenței neîmpedecate pe iesi-nul drum de apă, și ca comunicația străină care până acum se făcea pe alte cărări, pe viitor să își ieșă drumul prin Ungaria.

Suntem gata a recunoaște accele rezultate însemnante, pe care guvernul Maiestăței Voastre, prin stăruința sa de a restabili echilibrul în bugetul statului, le a dobândit deja până acum. Aventul ce a luat creditul ungar în întreaga Europă este pentru noi un căștig atât de prețios, încât menținerea lui nu se poate din deșul recomanda, de altă parte însă puterea impositară a țerei este atât de exploatață încât conservarea creditului nostru și a puterii noastre ne impune cea mai mare economie. Prin aceasta noi nu înțelegem sumele de cheltuieli de prea puțină importantă, ci, evitându-se ori-ce cheltuieli de prios, să se deschidă posibilitatea de a face cheltuieli, unde se va vedea că acestea sunt necesare și folositoare pentru propășirea spirituală și materială a țerei.

Nu vom denega nici aceea ce reiese ca neîncunjurat de lipsă pentru siguranța statului. De altă parte așteptăm totuși dela guvernul Maiestății Voastre ca jertfa ce se va aduce în interesul siguranței statului să nu treacă nicio odată limitele absolut necesarului.

În această privință cea mai plăcută linistire a noastră isvorășe din speranța căreia Maiestatea Voastră i-a dat expresiune în inalta cuvântare de tron, că activitatea noastră pacnică nu va fi conturbată prin complicații externe și această liniste nu se măresce prin aceea, că suntem în relațiunile celea mai bune de prietenie cu toate statele, și cu deosebire că relațiunile noastre cu Germania sunt cele mai intime posibile, că aşadară această relație, ce posedă caracterul unei alianțe de doi — carea așa precum există să dovedește că o garanție atât de puternică a păcii europene — nu a suferit nici o schimbare nici cu respect la cuprinsul ei extern nice cu respect la natura sa internă.

Precăt de indispensabil necesar e pentru activitatea pacnică a parlamentului ungar ca pacea să nu fie conturbată din afară, tot pre atât de necesar e și ca această activitate să nu fie întreruptă nici în intervale de timp prete măsură scurte prin o astfel de mișcare, care sguduieste țeara în toate straturile ei. Din punct de vedere constitucional viocină, cu care iau parte la noi la alegerile generale pentru dietă toate clasele naționale, poate fi salutată numai ca o aparență îmbucurătoare; dar chiar fiind că aceste alegeri preocupă în așa măsură însămnătă atenționarea și timpul cetățenilor statului, tocmai de aceea acesti din urmă trebuie substrași numai de atât de oridea ocupăției lor regulată, de căte ori e de lipsă aceasta din punct de vedere al înrăuririi reciproce dintre națion și reprezentanții sei.

o scurtă descriere, ce o face autorul despre un ținut din centrul Transilvaniei, locuit aproape numai de Români, despre Câmpie. Eată tabloul: „Înainte de a sosi în capitala secuască, în Mureș-Oșorhei, drumul trece prin Câmpie, un ținut delos, fără păduri și foarte roditor, care cu toate aceste este locuit de Români săraci. Giur, împregiu, până unde ne ajunge privirea se înalță șiruri de dealuri; nici un arbore, nici un istor, nici o vilă nu aflăm în acest ținut delos; în văile lui în loc de păraie murmuitoare să află heleșteie cu apă sătăță, cu trestiuni extinse și cu cărduri întregi de paseri palustri. Primăvara și vara fănețele strălucesc de verdeață ierbii, dar cu sfîrșitul verii se pîrjolesc și devin roșietice, firele verdi se uscă, iarba își perde coloarea, și o pustie tăcută cuprinde dealurile lipsite de viață, cări în timpul primăverei sunt împoporate de numărătoare turme și cireșii grăpite de păstorii români cu sumane albe“. Nu lipsesc din această descriere decât fluerul și tovarășul nedespărțit al păstorului, cânele credincios, care alcum le află pe Câmpie și este tabloul, asemenea celuia, ce-l face peana măieastră a lui Alexandri despre câmpile delă valul lui Traian:

„Pe colnicul rotund, verde, la al vînturilor sur, „Cântă 'n umbra lui Murgilă un păstor din al seu fier, „Lungă dînsul doarne un câne, pe sus sboară un vultur, „Si o turmă de oi blânde pasc pe valul lui Traian.“

(Va urma.)

Foița „Tribunei“.

Din literatura geografică a Transilvaniei.

IV.

Bilder aus Siebenbürgen, der serbischen Woiwodina, dem temeser Banat etc. von Friedrich Körner, Leipzig 1858, 8° p. VIII și 161.

„Das Vaterlandsbuch. Illustrirte Haus und Schulbibliotek“ este titula generală a unui opus compus din mai multe volume de Dr. C. Vogel din Lipsia, Ios. Wenzig din Praga și prof. Friedrich Körner din Pesta și apărut prin anii 1857—59. Opus este parte mare geografică și se împarte în două părți principale: 1. „Vaterländische Bilder aus Oesterreich în patru volume, și 2. „Vaterländische Bilder aus Preussen“, asemenea în patru volume, la cari se adaugă și descrierea Germaniei în mai multe volume.

Tomul al treilea al părții „Vaterländische Bilder aus Oesterreich“ se împarte earăși în două părți, dintre cari cea dintâi se ocupă cu Ungaria, ear a doua, care poartă titula pusă în fruntea studiului nostru, se ocupă cu Transilvania, Voivodatul sârbesc, Bănatul, cu Croația, cu Slavonia etc., și e scrisă de Friedrich Körner.

În studiu de față ne vom mărgini la parțea a doua a volumului al treilea și anume la descrierea Transilvaniei.

Descrierea Transilvaniei, cum și opul întreg are cuprins geografic, se compune din icoane și schițe, ce se referesce la popoarele țerei, la localități și la regiuni și ținuturi; ea este mai departe ilustrată și e scrisă pentru publicul mare în limbagiu poporal, extindându-se pe paginile 1—40, ale volumului părții amentite.

Autorul împarte materia, ce o tractează, în patru capitole, anume: 1. Țara și locuitorii ei. (Land und Leute). 2. Orașe și peisaje din fundul regesc (Sachsenland). 3. Secuimea și pădurile ei și 4. Industria țerei.

În capitolul prim aflăm înțâi descrierea popoarelor transilvane. După o scurtă reprivire istorică, în care accentuează câteva momente din istoria țerei, vorbesce pe scurt despre religiunile popoarelor transilvane, și în sfîrșit urmează caracteristica separată a fiecăruia popor, schițând cu deosebire unele datini, ocupății și înșușiri principale ale popoarelor, apoi limba și cu deosebire portul. Maghiarii și Țiganii sunt tracătați mai pe larg în descrierea Ungariei; aci se amintesc numai pe scurt. Schițele în genere sunt scurte și cuprind lucruri generale; mai detaliată este cea despre Sași. — După caracteristicile etnografice, urmează o icoană asemenea generală și scurtă, dar destul de viuă, a suprafeței țerei, dând direcționele șirurilor principale de munți și de văi și mălțimile mai înșemnante, ear capitolul se încheie cu descrierea lacului Sânt-Ana și a împreguirimii lui.

Capitolul al doilea se ocupă cu Sașii. Autorul laudă hărnicia țaranului săs, ne dă o icoană

generală despre comunele săsesci, apoi trece la descrierea unor orașe mai înșemnate săsesci și a împreguirimii lor. Icoana, ce o face despre Sibiu și Brașov, este una dintre cele mai bune.

Capitolul al treilea se ocupă cu secuimea. Descrierea ce o face autorul în acest capitol despre pădurile secuiesc, este una dintre cele mai bune a părții despre țara noastră. El ne dă o icoană viuă și fidelă despre codrii gigantici din Munții răsăriteni ai țerei, cu extinderea lor uriașă, cu sâlbătăcimea lor romantică și împunătoare, cu bogăția lor nesecată de arbori și cu viața interesantă și lupta pentru existență a vietășilor din aceste locuri pustii și călcate rar de picior omenesc. Tot în acest capitol aflăm între altele descrierea Oșorheiului și a peșterii Homorod-Almás, care însă sunt inferioare celei amentite dințănu.

Capitolul al patrulea se ocupă cu producțele și industria țerei, ear uneori abătendu-se dela temă, descrie în fuga condeștilor rarități de ale naturei (Detunata) sau orașe și ruine istorice (Cluj, castelul lui Corvin din Hunedoara, ruinele cetății dela Deva etc.) de prin comitate. Acest capitol în genere are puțină valoare și numai caracteristica, ce o face despre minele țerei, merită atențione deosebită.

Acesta este cuprinsul general al părții, ce se ocupă cu Transilvania; unele icoane și schițe sunt bune și reușite, altele mai slabe, dar adeseori îi succede autorului a ne da în câteva șiruri un tablou fidel și viu, demn de penelul pictorului. Ca dovadă despre aceasta, vom traduce

Îndată ce dar va ajunge în casa deputaților o propunere ce are de scop prelungirea perioadelor dietei, aceea va fi aprobarea și sprijinul nostru.

(Va urma.)

Corespondență particulară a „Tribunei“.

Cluj, 12 Octombrie n. 1884.

Ca un binevol auditor, care am participat la adunarea generală de toamna a adunării comitatene din comitatul Cojocnei în ziua de 3 Octombrie n. a. c. să comite o transgressiune contra intereselor conaționalilor mei români, de cumva nu aș impărtăși onoratului public român unele din cele audite și vădute acolo.

Prește tot adunarea a fost rău cercetată, iar față de membrii români ai acestei congregații, cu părere de rău trebuie să mă exprim, că se interesează cei mai mulți prea puțin de afacerile publice, cari ating și pe Români. La această adunare afară de 2 ofițienți români din gremiu, dintre membrii numai pe spect. Domn adv. Iuliu Coroianu și prea onor. Domn protopop Hosu dela Cojocna 'i-am văzut de față. Însă în decursul întregii adunării numai dl. adv. J. Coroianu a stat la locul seu, apărând pe rînd interesele românesci față de propunerile ne-calite ale comitetului central; vezi bine vorbele Domniei Sale basate pe legile existente și pe dreptul firei au fost zadarnice, desă cu argumentele solide aduse părea, că a convins și pe cei mai necapacitaveri antagonisti ai rasei noastre.

Ca un act de violență nespusă, comis de acest comitet registrerez următorul:

Înainte cu 10 ani a cerut comuna B. Huedin (Bánfy Hunyad) care este eminamente maghiară și încă calvină, dela guvern, să-i deschidă o scoală de stat, oferind localitate spre acest scop. Ministerul a satisfăcut acestei cereri și a fundat un aşezămînt de scoală, cu care este în legătură și o scoală de sculptură.

Ce să vădă insă, — Ungurii dela Huedin cer dela comitet ajutor spre a putea solvi 600 fl. v. a. cari trebuie pentru chiriele scoalei așezate în comuna lor, la cererea și ofertul lor.

Comitetul din an în an aduce decisiunea, că 400 fl. pentru solvarea acestei chirii, să se repară pe comunele din cercul Huedinului și al Almașului-mare; adeca: fiind aceste cercuri întregi mai numai de Români locuite, se decide a se repară pe comunele românesce suma de 400 fl. pentru susținerea scoalei ungurescă din Huedin. — Si această manoperă se exercita din an în acuma de 10 ani fără ca să fi contrădus cineva; — păna când devenind ales cu multă luptă de membru la comitet dl. adv. J. Coroianu, în adunarea din 3 a. I. c. se ridică și dice următoarele:

„Ilustrisime dle comite suprem și onorață adunare generală!“

„La pasagiul al doilea punctul c din programul adunării de aici, mă aflu dator ca membru al acestei adunări a-mi face reflexiunile mele; datorința aceasta 'mi-o impune simțul equităței, și obligamentul care trebuie să-l facă laborios pe fise-care jurist, vădend călcate legile existente, și vădend acte de injustiție atât de flagrant, ca cel de sub desbatere.“

„Eată dlor! Comisiunea permanentă face propunerea, ca și pre anul venitor să se repară pe comunele cercurilor B. Huedinului și Almașului-mare 400 fl. cu scop să fie ajutorată scoala de stat maghiară din Huedin; — această propunere este contrară legii; — și anumit: este opusă §-lui 80 din art. de lege 38 din anul 1868, care spune apărat, că acolo unde statul împingează scoli de ale sale, este dator a le susține exclusiv din visteria statului. Este contrară mai încoară §-lui 44 din aceeași lege, care dispune, că chiar și scoalele comunale numai așa pot cere ajutor dela acei locuitori ai comunei, cari însă au scoala lor confesională, de cumva întreținerea scoalei lor confesionale nu 'i-ar costa 5% delă darea directă ce o solvesc; și eu vi constat aici, că în ambele cercuri chiar nici o comună nu există, care să nu speseze preste 8—10% cu susținerea scoalelor lor confesionale, — urmează dar de sine, că fără de a săvârși un fapt violent contra legii existente, nici atunci nu s'ar putea primi acest proiect, când legea ar reflecta și la ajutorarea scoalelor de stat prin comunele învecinate, — despre ce însă în toate legile scolare existente nici chiar aluziune nu există.“

„Eăra luând cestiunea la desbatere din punct de vedere al dreptului de dispoziție a comitatului, am onoare a vă face atenții la împregiurarea, că fără violarea flagrantă a legii comunale art. 18 din 1871, fără învoirea acelor comune comitatul nu are dreptul a reparări dare spre scopuri laterale private, fie acele chiar și culturale; și cu atât mai puțin în casul present, unde comitatul nu poate afirma cu drept cuvînt, că scoala din Huedin ar fi înființată prin acest comitat, și așa ar fi proprie a comitatului; în care casă numai cu o dare reparării pe întreg comitatul ar putea veni în ajutorul ei, și nici atunci prin reparării a celui ajutor numai și exclusiv pe căteva comune din comitat. Deci rog onoarata adunare să binevoiască a respinge propunerea comisiunii, și a primi următoarele: „Adunarea decide ca să se roage înaintul minister de culte și instrucție publică, ca în înțelusul §-lui 80 art. 38 din legea anului 1868 să binevoiască a susțină scoala de stat maghiară din Banfy Hunyad pre deplin din visteria statului.“

La aceste se scoală mai mulți, dintre cari Nicolau Gyarmaty; recunoasce incorrecitatea repartiției și astă cu cale, ca acea repartiție să se facă pe întreg comitatul. Toți ceilalți doresc însă a susțină praxa de păna aci, desă dl. adv. I. Coroianu în reflexiunea sa le arată, că nu poate justifica un lucru ilegal nici o praxă, ba chiar praxa nu se poate conserva, nici preferă în contra legii, a dreptului și a echităției.

Adunarea însă primesc propunerea comisiunii, în față celor expuse!!! (Lege maghiară! Redacț.)

Tot la acea adunare am văzut un alt fapt demn de înregistrat.

Era vorba despre referada comitetului verificator, care face adunării relatarea, că s'a verificat alegerea dela Șopter (Câmpie) ținută în 25 Iunie a. c.

Dl. adv. I. Coroian astă cu părere de rău, că numita comisiune astă de prisos a face propunere spre ordinarea unei cercetări disciplinare contra judeului competent și a președintelui acelei alegeri, sub ale căror auspicioi s'au comis cele mai mărsăvare corupții în favoarea alegierii unor Maghiari, ba s'au întemplat chiar și criminalități. „Cere să fie cetăță în adunare apelațiunea înaintată de dl Ludovic Simon în contra acelei alegeri. Să cere ca actul să fie transpus la forul criminal spre investigare.“

În zadar toate sforțările, domnii dela putere își fac treaba după cum le dă capul și pofta.

Noi însă să nu ne descuragă; ci cu toții, la toate ocaziunile să ne facem datorințele cari ni le impune starea în care ne aflăm.

Un preot român.

Un diar pentru poesia română.

„Românul“ sfîrșește un articol lung despre poesia noastră română poporală și colecțiunile ei în următorul chip nimerit:

Făcutu-s'au aceste colecții? și dacă s'au făcut unde? Risipite, de sigur prin diare, mici broșure, reviste, alte cărți cu alte subiecte, în cari autorului i-a plăcut să încadreze poesii populare culese de dinsul.

Cel care ar voi să-și întemeizee un studiu al seu pe poesiele populare române în deobște, transilvănenă, muntenă, moldovene, basarabene, etc. etc., și-ar sfîrși viața nainte de a aduna bucatele de care va avea neapărata trebuință.

Si dacă păna acum trebuința unui diar de literatură și poesie populară română, un fel de *Mélusine* sau *Inșirăte Mărgărite* nu s'a simțit cu tărie, așa numai e aşa de loc, de fel. Toți au poesii populare în cartoane; toți eșind la țară pentru o săptămână ori două și aducă două trei poesii populare ori basme ori legende ori ghicitori ori descântece ori superstiții, în fine orice facut al inteligenței și imaginării tărănumului. Adese culegătorii le publică *dī quā, dī lă, dī sū dī giū*, în toate părțile pe unde se nemeresc să le sfâșie prăstia fantăsiei sau preferințelor lor politice. — Pas pe urmă de le găsesc! Benedictin să fi, și tot te achitezi preste cătă timp de cercetări adeseori zadarnice.

Din contră, ne pare că o revistă, un fel de repertoriu metodic al bogăților populare, ar înlesni foarte sarcina viitorului folklorist român. Înțînsul s'ar trece cele ce se culeg pe dī ce curge de actualii folkloristi și s'ar publica din nou cele ce au apărut prin diarele politice și negăsibile.

Pe lângă această centralizare practică și prin urmare folositore, ar mai fi și un control

bine-făcător pentru ceea ce privesc autenticitatea poesiilor populare culese de unii cu prea multă fantă și libertate. Folkloristii să ar obiceiul cu timpul a nu considera ca adevărate poesii populare decât pe cele cărora Repertoriul le va deschide coloanele sale.

În fine, un alt folos ar fi supravegherea și înfrângerea unei industrii, care a născut de curând, care denaturează literatura populară română trăind din spinarea ei și exploatând gustul tărănumului și claselor modeste ale poporului. Repertoriul ar fi la pândă pentru a semnală pe cei care poesc basmele române.

De altmîntre, vom reveni asupra acestei industrie. În așteptare noi credem, că trebuie să se facă în acest oraș de către împăratul și primirea de 80 fete dintr-o comitetul, care să poată de primire, care, din acest batalion de oacheșe cu ochii negri și de blonde cu ochii de azur, ales o companie de onoare.

Gion.

Cronica.

Ministrul de interne din Budapesta a adresat un circular prin care recercă toate autoritățile municipale să conscrie pre toți idișii și cretinii de pe teritorul municipiului lor și să pregătească un concept asupra acestor nefericiți pre care să-l susteñă ministrul pre lângă un raport asupra împregiurării dacă acești sunt îngrijiți de medici, cari sunt cauzele aparenței, nascerei și lăzișrei acestei boale, raportând totodată și dacă să astă pre teritorul municipiului instituite pentru îngrijirea cretinilor și idișilor dându-și părerea în ce mod s'ar putea stîrpi sau modera existența acestui rău.

În adunarea generală a comitatului Sibiului ce se va ține la 17 I. c. n. se va alege fiscalul comitatens.

Adunarea generală a comitatului Bistrița-Năsăud e convocată pre ziua de 23 Octombrie n.

Suspendat a fost Dr. Ludovic Tolnay, preot ev.-ref. în M.-Oșorhei, care a fost bătut pe străde cu o bătă pre profesorul Edmund Nemes.

Dreptatea ungurească. Ministrul Trefort a numit pentru catedrele vacante de filologia clasică și filologia modernă dela gimnasiul superior din Fiume cu limba de propunere italiana pre doi argați ai sei ungurescă: Alexandru Körösi și Samoil Szabó. Senatul scolastic din Fiume li-a interdis însă acestor doi fericiti propunerea și a denegat întărirea lor deoarece abia găngăvesc limba italiana. Va fi fost vorba și acă de amarnicul traiu.

Societatea acționară „Hebe“ al căreia scop este ridicarea scalidelor minerale dela Sângerei și Valea-Vinului (în fostul district grăniceresc al Năsăudului) a emis din nou 200 acții a 50 fl. v. a. Întrigul capital acționar se urcă la suma de 20.000 fl. Scaldele dela Sângerei și Valea-Vinului sunt ale Românilor și în cei din urmă ani au fost foarte frecuente pentru puterea lor vindecătoare. Ele zac în un ținut romantic și e îngrijit pentru comoditatea oaspeților. Liste de subscrise la emisiunea nouă de acții se află la directorul societății Danilă Lica, adv. în Bistrița și la Dr. Stefan P. Popu, fizic comitatens în Făgăraș.

Regele Italiei a dăruit pentru familiile din Genua, nenorocite prin cholera, 20,000 lire.

Complot în contra Regelui Milan. Se scria în dîilele trecute că s'a descoperit o conjurație în contra regelui Serbiei. Diarele sciau comunica amănuntit și despre mai multe arestări ce s'ar fi facut în urma acestei descoperiri. Scirea aceasta se desmînșește acum de către organele competente.

Necrolog. Jean Becker, un violinist bine cunoscut, intemeitorul quartetului florentin a reșosat în Manheim. Becker a concertat și în Sibiul.

Din **Biblioteca populară a „Tribunei“** au apărut păna acuma:

Nr. 1. Pădureanca. Novelă de Ioan Slavici. 12 coale tip. broș. elegant. Un exemplar 40 cr. sau 1 leu nou.

Nr. 2. Fata Stolerului de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 15 bani.

Nr. 3. Ce n'a fost și nu va fi. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 15 bani.

Nr. 4. Pipruș Pătru. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 20 bani.

Celor ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și peste tot vîndătorilor se dă rabatul cuvenit.

Varietăți.

(Fetele cele mai frumoase din Colonia.) Își poate închipui ori-cine emoția junelor d-șoare din Colonia când se va să că, cu ocazia unei vizite făcute în acest oraș de către împăratul și împăratesa Germaniei, MM. LL. trebuiau să fie primite de 80 fete dintr-o comitetul, care să poată de primire, care, din acest batalion de oacheșe cu ochii negri și de blonde cu ochii de azur, ales o companie de onoare.

Se poate lesne înțelege că de mare a fost bucuria și mândria celor alese, lacremile, desărarea și mână celor excluse! Asemenea se poate înțelege și incurcătura în care său găsăt membrei comitetului, constituți în judecători ai frumuseței și expuși la furia și nemulțumirea victimelor verdictului lor!

În fine, frumoasa falangă a celor 80 de fete este formată. Dar juriul se găsește din nou în incurcătură. Este vorba de a alege din aceste fete pe cea mai frumoasă pentru a prezenta împăratului un buchet la intrarea sa triumfală în acest oraș.

Cum să se facă această alegere, fără a așțita din nou urele și nemulțumirile? Juriul chibzuesc într-ună, dar nu otârse nimică. Cu toate acestea timpul trece și regina frumuseței care trebuie să întrunească în persoana ei înțeleptiunea Minervei, maiestatea Junonei și grația Venerei.

Cele 80 fete fac propunerea, care se și primește îndată, de a alege înșile prin scrutin secret și cu majoritatea de voturi pe cea mai frumoasă dintre ele. Se aduc urele și se împart buletinele de vot. Alegătoarele scriu numele alesei lor. Se adună toate buletinele și se începe despoarea scrutinului; — pe 80 de buletine sunt 80 de nume deosebite! Fiecare din aceste frumoase — dic gurile rele — se proclamă însă cea mai frumoasă.

Trebue ca votarea să se înceapă din nou. În desperare de cauza însă s'a tras la sorti; după diare, sortul n'a fost orb. Fericita muritoare care a avut onoarea de a prezenta buchetul împăratului întruna în persoana ei grația Venerei, maiestatea Junonei și înțeleptiunea Minervei.

Pentru măngâierea celorlați 79, s'a tras din nou la sorti pentru a se săi care din ele are să prezinte buchetul împăratului, principelui moștenitor, principesei imperiale și principesei Victoria.

Poporațiunea din Colonia are mult timp să vorbească de această aventură.

(Concurs de frumusețe). La Paris s'a format un comitet pentru instituirea unui concurs de frumusețe. Acest concurs va fi internațional, și nu vor fi admise decât numai doamnele dela 20 păna la 30 de ani.

Candidatele se vor inscrie la reședința comitetului, unde li se vor face fotografii.

Antâi premiu se va compune dintr-o frumoasă podobă de cap, de diamante.

Posta ultimă.

Viena, 13 Octombrie n. Principale și principese de coroană au sosit astăzi înainte de ameașă în Laxenburg. Mâne principale de coroană pleacă cu adjutanțul contele Nostitz la Berlin, de unde se întoarce în 20 I. c. n.

Regele Carol al României și regina Elisabeta vor sosi din Sigmaringen în Viena la 23 I. c. n. dimineață. Părechea regală va petrece precum se scie deja, ca oaspe al principelui

